

EUROPSKI FOND ZA REGIONALNI RAZVOJ (EFRR)

Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) jedan je od glavnih instrumenata europske kohezijske politike. Njegova je svrha doprinijeti smanjenju razlika u stupnju razvijenosti europskih regija te smanjiti zaostalost regija koje su u najnepovoljnijem položaju. Posebna pažnja treba se posvetiti regijama koje su izložene ozbiljnim i trajnim prirodnim ili demografskim poteškoćama, kao što su najsjevernije regije s vrlo niskom gustoćom naseljenosti te otočne, pogranične i planinske regije.

PRAVNA OSNOVA

Članci od 174. do 178. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006.

Uredba (EU) br. 1301/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Europskom fondu za regionalni razvoj i posebnim odredbama u pogledu cilja „Ulaganja za rast i radna mjesta” te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1080/2006.

CILJEVI

Člankom 176. UFEU-a određuje se da EFRR služi kao podrška u ispravljanju glavnih regionalnih nejednakosti u Europskoj uniji. Fond taj cilj postiže pružanjem podrške:

- razvoju i strukturnoj prilagodbi regija koje zaostaju u razvoju,
- preobrazbi industrijskih regija u nazadovanju.

EFRR ima dva glavna cilja za razdoblje 2014.-2020., i to:

- ulaganje za rast i zapošljavanje – jača se tržište rada i regionalna gospodarstva;
- europska teritorijalna suradnja, u cilju jačanja prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje unutar Unije.

Sredstva namijenjena prvom cilju dodjeljuju se trima različitim kategorijama regija:

- razvijenijim regijama, čiji je BDP po stanovniku veći od 90 % prosjeka EU-a
- tranzicijskim regijama čiji je BDP po stanovniku između 75 % i 90 % prosjeka EU-a

— manje razvijenim regijama, čiji je BDP po stanovniku manji od 75 % prosjeka EU-a. EFRR također pruža potporu održivom urbanom razvoju. Najmanje 5 % sredstava EFRR-a za svaku državu članicu mora biti namijenjeno integriranom djelovanju za održiv urbani razvoj koje će se baviti gospodarskim, ekološkim, klimatskim, demografskim i socijalnim izazovima koji utječu na urbana područja.

Detalji namjene i buduće upotrebe fondova EFRR-a određeni su partnerskim sporazumima. To su strateški dokumenti koje sastavlja svaka država članica uz pomoć regionalnih i socijalnih partnera.

TEMATSKA KONCENTRACIJA

S obzirom na to da EFRR doprinosi strategiji Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast, mora se usredotočiti na prioritete navedene u toj strategiji. Glavni prioriteti su:

- a. istraživanja i inovacije;
- b. informacijske i komunikacijske tehnologije;
- c. mala i srednja poduzeća (MSP-ovi);
- d. promicanje gospodarstva s niskom emisijom ugljika.

Ovisno o kategoriji regije kojoj je pružena potpora, varira i stupanj usredotočenosti na te prioritete. Razvijenije regije moraju dodijeliti barem 80 % svojih sredstava iz EFRR-a najmanje dvama od tih prioriteta i najmanje 20 % promicanju gospodarstva s niskom emisijom ugljika. Tranzicijske regije moraju dodijeliti barem 60% svojih sredstava iz EFRR-a najmanje dvama od tih prioriteta i najmanje 15% promicanju gospodarstva s niskom emisijom ugljika. Manje razvijene regije moraju dodijeliti barem 50% svojih sredstava iz EFRR-a najmanje dvama od tih prioriteta i najmanje 12% promicanju gospodarstva s niskom emisijom ugljika.

PRORAČUN I FINACIJSKA PRAVILA

Tijekom programskog razdoblja 2014. – 2020. EU će za svoju kohezijsku politiku potrošiti više od 350 milijardi EUR, što je 32,5 % ukupnog proračuna EU-a. EFRR-u je dodijeljeno približno 199 milijardi EUR. To uključuje 10,2 milijarde EUR za europsku teritorijalnu suradnju i 1,5 milijardi EUR posebne dodjele sredstava za najudaljenije i slabo naseljene regije.

Razina potrebnog sufinanciranja projekata financiranih iz EFRR-a prilagođena je razvoju predmetnih regija. U manje razvijenim regijama (i najudaljenijim regijama), EFRR može financirati do 85 % troškova projekta. U tranzicijskim regijama može financirati do 60 % troškova projekta, a u razvijenijim regijama do 50 %.

PRIJEDLOG KOHEZIJSKE POLITIKE EU-A ZA RAZDOBLJE NAKON 2020.

U svibnju 2018. Europska komisija predložila je propise za uređenje kohezijske politike EU-a nakon 2020. poput

— Uredbe o EFRR-u i Kohezijskom fondu i

— Uredbe o posebnim odredbama za cilj europske teritorijalne suradnje (Interreg), U tim se prijedlozima zadržavaju dva sadašnja cilja Europskog fonda za regionalni razvoj: „Ulaganje za radna mjesta i rast” i „Europska teritorijalna suradnja”.

Isto se tako održavaju tematske koncentracije sa sljedećim glavnim prioritetima: potporom za inovacije, digitalno gospodarstvo i MSP-ove ostvarenom s pomoću strategija pametne specijalizacije (PO1) i zelenije, kružno gospodarstvo s niskom razinom emisija ugljika (PO2). Europska komisija predložila je i popis aktivnosti za koje se neće pružati potpora iz EFRR-a i koje uključuju izravnu potporu za velika poduzeća, infrastrukturu zračnih luka (izvan najudaljenijih regija) i neke operacije gospodarenja otpadom (npr. odlagališta otpada).

U srpnju 2020. Europsko vijeće postiglo je dogovor o dugoročnom proračunu EU-a za razdoblje 2021. – 2027. Prema stajalištu Komisije u programskom razdoblju 2021. – 2027. oko 200,36 milijardi EUR dodijelit će se EFRR-u (uključujući 7,93 milijarde EUR za europsku teritorijalnu suradnju i 1,93 milijardi EUR posebnih sredstava za najudaljenije regije).

Te uredbe podliježu redovnom zakonodavnom postupku, u kojem je Europski parlament ravnopravan s Vijećem Europske unije. To znači da će do kraja 2020. te dvije institucije morati postići konsenzus o pravilima za EFRR u budućnosti.

Europski parlament je u ožujku 2019. u prvom čitanju donio svoje stajalište o prijedlozima Komisije.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Europski parlament u pripremi novog zakonodavstva koje se tiče strukturnih i investicijskih fondova ima jednako važnu ulogu kao Vijeće. Uredba o EFRR-u za razdoblje 2014.-2020. bila je podložna redovnom zakonodavnom postupku u kojem Parlament ima puno pravo predložiti promjene. Tijekom pregovora o kohezivskoj politici EU-a za razdoblje 2014.-2020., Parlament je uspio povećati razinu fleksibilnosti u primjeni pravila o tematskoj koncentraciji i prioritetima ulaganja. Nadalje, ojačao je podršku koju EFRR pruža gradovima i integriranim urbanim politikama.

Marek Kołodziejski
12/2020

